

KOMMISSYA
EDUKACYINA

OBOYGA NARODOW

PRAWO NA SEYMIE 1793. ROKU

Postanowione.

W WARSZAWIE.

w Drukarni Korrespondenta.

XVIII. 1. 256

K O M M I S S Y A
E D U K A C Y I N A
O B O Y G A N A R O D O W

*Na Seymie Grodzieńskim Roku
1793. w Formie Rządu opisana.*

Biorąc pod opiekę, i straż rządu
Kraiewego, wychowanie, i Instruk-
cyą Młodzi Narodowey, wzrost i
doskonalenie wszelkiego rodzaju na-
uk i umiejętności Kraiowi i spo-
łeczności pożytecznych, użyte-
cznych, usilność i talenta ludzi oko-
ło Nauk pracujących, całość i pra-
we użycie funduszów na ten koniec
przeznaczonych, Kommissyą Edu-
A

kacyną prawem Roku 1775. i 1776. ustanowioną potwierdzamy, i tę przy Władzy Rządowej i Sądowniczej, wedle następujących opisów zachowujemy.

1mo. Kommissya Edukacyina zawsze pod Prezydencyą Nayprzew: Xięcia Prymasa zostawać ma. Składać się będzie z dziesięciu osob wybierać się mających na Seymie, z pomiędzy Kandydatów, których My Król dwódziesiąt, Stanóm podawać będziemy; Urząd ich trwać ma lat ośm.

2do. Elekcyja Kommissarzy odprawiać się będzie przez vota sekretne podkreśleniem, z podanych od nas Króla Kandydatów osob dziesięciu, zostawiwszy trzech przynajmniey Kommissarzy dawnego składu.

3tio. Kommissarze Edukacyini, w innych Magistraturach Rzpltey zasiadać mogą.

4to. W przypadku wydarzonego wakansu przed czasem Elekcyi, My Król Kommissarzy nominować będziemy, z liczby tych, którzy byli Kandydatami na Seymie.

5to. Wybrani Kommissarze wykonają na Seymie przyśięgę i w sześć dni po Elekcyi, Sessye swoje rozpoczną. Nieprzyśięgli na Seymie wypełnią przyśięgę w zgromadzonym komplecie Kommissyi.

6to. Oszczędzając fundusz Edukacyiny znacznie uszczuplony, i na rozległe koszta przeznaczony, Kommissarze Edukacyini żadney pensyi ze skarbu publicznego brać nie będą; lecz chwalebny przykładem od ustanowienia Kommissyi dotąd zachowanym, poszukiwać będą nadgrody swych prac i starań, w wdzięczności Narodu za tak ważną dla niego usługę.

7mo. Będzie czterech Assessorów, których Kommissya wybierze, z tych jeden będzie Sekretarzem do korespondencyi zagranicznych z Akademiami; tym Kommissya obowiązki i sessye opisze, Assessor na Sekretarza do korespondencyi zagranicznych użyty, zależec ma na ten raz od nominacyi nas Króla.

Urząd Assessorów trwać ma lat cztery, i potwierdzeni nadal być mogą. Ci Assessorowie mieć będą na Sessjach Kommissyi *Vocem informativam & consultivam*.

Rektor zaś każdy Szkoły główney, ile razy znaydować się będzie na Sessjach Kommissyinych, zasiadać na nich będzie *cum voce informativa & consultiva*, a na Sessjach Assessorских może prezydować.

8vo. Kommissya mieć będzie jednego Sekretarza do zapisywania

wszelkich rezolucyi i praw swoich Ekonomicznych, i rządowych. Sekretarzowi Ekonomicznemu do pomocy przydany będzie protokulista, i dwóch Kancelarzyſtów; taż Kommiſſya mieć będzie dwóch Kaſſyerow, iednego w Koronie w Warszawie, drugiego w Litwie w Mieſcie Wilnie. Na Officyaliſtę Kaſſyera, do Litwy obierać ma odtąd Obywatela Prowinncyi Litewſkiej, tych obowiązkiem będzie, utrzymywać Kaſſę Edukacyiną i interesy iey tyczące ſię, iednego Piſarza Sądowego, iednego Archiwifte, iednego Plenipotenta Sądowego, przydawszy każdemu z tych Officyaliſtów (prócz Inſtygatora - Plenipotenta) iednego do pomocy ſubalterna, a dwóch do Archiwum. Tak Aſſeſſorów, Officyaliſtów, iak i Subalternów, Kommiſſya obowiązki przepisze.

9no. Kommissarze Edukacyjni w żadnym Sądzie suspensy brać nie mogą, a w przypadku potrzeby wykonania osobistej przysięgi, wszelkie Juryzdykcyje odsyłać ich będą na miejsce odprawiającej się Kommissyi.

10mo. Zaden Kommissarz odtąd w czasie swego w Kommissyi zafianowania, nie może żadnych summ Edukacyjnych na swe dobra zaciągać, dobr żadnych funduszu Edukacyjnego kupować, zamieniać, brać w posseksyą dożywotnią, emphiteutyczną, zastawną, lub arędowną, nie może po skończonym urzędzie tych, którzy za iego urzędowania w Kommissyi prawo do jakieykolwiek possessyi, summ, lub dóbr Edukacyjnych otrzymali; tegoż prawa nabywać, pod nieważnością wszelkich tranzakcyi i kontraktow, nie może żadnych miejsc

i urzędów z funduszu Edukacyjnego płatnych, beneficjów Kościelnych, do tegoż funduszu przywiązanych, pod jakimkolwiek pretekstem i pozorem otrzymywać. Gdyby zaś osoba wyśluzona w stanie nauczycielskim, była kiedy wybrana na urząd Kommissarza Edukacyi Narod wey, nie ma przez to utracić prawa do swey emerytury i pensyi do niey przywiązaney.

R O Z D Z I A Ł I.

Władza Rządowa Kommissyi co do instrukcyi publiczney zgromadzeń, osob i co do funduszu Edukacyjnego.

imo. *Universitates*, czyli Szkoły główne, i Akademie, wszystkie Kollegia, Szkoły, Konwikta, pensye, Burse, i Borkarnie, wszystkie budynki i ustanowienia publiczne, do nauk i Instrukcyi służące, wszystkie osoby w nich rządzące, uczą-

ce, i uczące się, wszystkie zgromadzenia pod jakimkolwiek nazwiskiem w Kraiach Rzpltey Instrukcyą Młodzi Narodowey zaiete, Szkoły Parafialne. do zwierzchności i pieczy Kommissyi Edukacyney należeć będą.

2do. Niewolno Kommissyi mieszać się do prywatney w domach Obywatelskich Edukacyi. /

3tio. Chcąc aby Szkoły Narodowe miały pewne i stałe prawa swego postępowania. stanowimy: iż Statut Kommissyi Edukacyney Obojga Narodów Szkołóm co do nauk, i rzadu wewnętrznego przepisany, a z kilkonaastoletniego doświadczenia poprawiony, ieszcze raz ma być przez Kommissyę Edukacyną przeyrzany, dla uczynienia w nim odmian i popraw; ieżeli iakie za potrzebne uzna, i nam Królowi w Radzie Nieustaiacey do

approbacyi podany być ma, poktóry otrzymaney approbacyi, przepisy tegoż Statutu za niewzruszone mieć chcemy, i samego tylko Seymu odmianie podpadać mogące, a tym czasem ninieysze urządzenia w Statucie Kommissyi Edukacyiney Oboygá Narodow opisane, exekucyą swoią mieć mogą.

4to. Szkoły główne, Koronna w Krakowie, a Litewska w Wilnie, trwale zachowane będą i stosować się mają zupełnie do ustanowienia w powyższym Artykule wyrażonego.

5to. Wszystkie Prawa, Przywileie i Prerogatywy od Królów Poprzedników naszych, Kazimierza Wielkiego, Władysława Jagiełły, Zygmunta pierwszego, Zygmunta Augusta, Stefana Batorego, i od innych, Akademii Krakowskiej, i

Wileńskiey nadane, co do prerogatyw, w mocy swoiey i exekucyi, w Koronie, i w Litwie, utrzymane i zachowane mieć chcemy, w czym by nie ubliżały ninieyszemu prawu, i przepisany podług niego ustawóm Kommissyi, zapobiegając wszelkiej na zawsze wątpliwości i przeszkodom w Rządzie Edukacyinym; we wszystkich Prawach i Przywileiach, bądź iakiegokolwiek nazwiska instytucyom Edukacyinym świeckim, i Zakonnikom, od początku nauk wprowadzonych do Korony, i Litwy, nadanych, to wszystko znosiemy i uchylamy, co by się sprzeciwiało ninieyszemu Prawu o Kommissyi Edukacyiney, lub iey ustawóm i urządzeniom, które względem Edukacyi i Instrukcyi Narodowey, za zniesieniem się z Radą, stanowić ma władzę.

6to. Prawa zaś Kanclerskie i Konserwatorskie Biskupóm, Krakowskiemu, i Wileńskiemu w tych Przywilejach nadane, na Kommissyą Edukacyią przenosiemy, żadney inney pośrzedniczey nad Akademiąmi nieprzypuszczając władzy i pieczy, prócz Kommissyi Edukacyney.

7mo. Ktokolwiek dopełni warunków przepisanych w Przywileju Zygmuta pierwszego Roku 1535. i złoży zaświadczenie Szkoły główney w Kommissyi Edukacyi po skończonym biegu swych prac lat sesnaštu w Szkole główney, lub lat dwudzieštu w stanie Nauczycielstwa publicznego, Kommissya Edukacyina przełoży tę rzecz nam Królowi w Radzie, za której decyzją otrzyma Dyploma *Nobilitationis* na siebie i na swych potomków, bez opłaty stępla i pieczęci.

8vo, Związek między Szkołami głównemi, i Szkołami po Woiewodztwach, i Ziemiach, co do porządku i instrukcyi publiczney Kommissya ustanowi.

9no. Sama tylko Kommissya Edukacyina władzę mieć będzie otwierać, i przenosić wszelkie, iakiegokolwiek nazwiska Szkoły, Szkółki, i pensye oboiey płci w Kraiach Rzpltey za uznaniem przez nas Króla w Radzie wraz z Kommissyą Edukacyiną potrzeby takowey odmianny, lub przeniesienia.

10mo. Nikt w Kraiach Rzpltey żadney Szkoły publiczney, żadney nauki, instytucyi i kursu, żadney praktyki w sztuce lekarskiej i ceculiczey rozpocząć, formacyi o-tworzyć, nie może, bez examinu i zaświadczenia Kommissyi Edukacyiney, co do nauk tylko, bez których dowodów Kommissya Poli-

cyi rzeczoney praktyki pozwolić nikomu nie powinna.

Imo. Przeznaczamy dla Akademii Narodowych dwa Szpitale na experyencye Medycyny i Hirurgii, jeden w Krakowie na Wesołej pod tytułem S. Łazarza, z iego fundusz mi, drugi w Wilnie, iuz w części przez Kommissyą Edukacyina za fundowany, i iey kosztem nadal względnie na oszczędność wydatkow utrzymywać się mający; które to Szpitale pod dozorem Akademii, a zwierzchnym rządem Kommissyi Edukacyi zостаć będą, i od Kommissyi Policyi wyięte zостаń. Rachunek ściśle przed Kommissyą Edukacyina Akademię z wszystkich dochodów i wydatków na Szpitale, zdawać będą obowiązane, a Szkoły Medycyny i Hirurgii potrzebne i użyteczne z tych nauk dla Kraiu do-

świadczenia do Kommissyi Policyi przesyłać będą, którym to Lekarzom, Hirurgóm i Aptekarzóm, zniósłszy się Kommissya Edukacyina z Kommissyą Policyi, przepi-szą pewne urządzenia, ściągające się do ich założenia, dozoru i doświadczeń, i to wszystko, co z tego źródła dla Kraiu użytecznego i potrzebnego być osądzi.

Układ w Roku 1784. od Ra-dy Nieustającej Szkoły głównej Krakowskiej podany. o Instrukcyę w Medycynie, Hirurgii, i sztuce po-łogowey Ucznów z Miałt naszych wolnych wysyłanych, i kosztem tychże Miałt naszych Litewkich, w podobnych obowiązkach wzglę-dem Szkoły głównej Wileńskiej rozciągniony, mieć chcemy, a Kom-missya Edukacyina zaleci Szkołom głównym uskutecznić, instytucyą Uczniów Medycyny i Hirurgii ze
wszy-

wszystkich Miast wolnych Rzpltey
maiacych się do Szkół głównych
posyłać, i tychże kosztem utrzy-
mywać, których liczbę Kommissya
Policyi urzadzi, rozkładając ich
na Miasta po iednym, dwóch, i
więcey, podług potrzeby przez też
Kommissyą Policyi uznaney, i Ta-
belle na ten koniec ułożone, za
zniefieniem się z Kommissyą Edu-
kacyną Szkołom głównym prze-
szle. Oznaczonych składek dla wspo-
mnionych Uczniow łatwy sposob
przesyłania obmyśli. Osoby zaś
uzyte do odbierania tychże składek,
obowiązane będą dawać corocznie
rachunek osobom na to od Kom-
missyi Policyi wyznaczonym, a to
w porządku ogulnego zdania spra-
wy przed Delegowanemi z Seymu
do examinu teyże Magistratury.
Rzeczeni Uczniowie po skończo-
nym kursie nauk swoich i prakty-

B

ce w Szpitalach Doktorowani, a przynajmniej w początkach tey instrukcyi patentowani w Szkołach głównych do swoich gniazdowych Miałt powracać, i w nich osiadać mają, a najmniej sześć lat tamtemu mieyscu wyślugiwać się w obrębach zdatności swoiey patentowaniem Szkoł głównych zaświadczoney, będą obowiązani. Wolno będzie Dziedzicom za umówioną pensyą wysyłać z dóbr swoich uozniow do tychże nauk.

13. Prócz osob stanu Nauczycielskiego, mocna będzie Kommissya wezwać inne osoby Duchowne Xiężyświeckich, za zniesieniem się z ich Biskupami, lub Zakonnymi i iakichkolwiek zgromadzeń, za zniesieniem się, z ich przełożonemi, do posługi nauczycielskiej, Kaznodzieyskiej, lub inney do tegoż celu zmierzaiącej w Szkołach Narodowych, i też

osoby wezwane, we wszystkim, co się ściaga do Edukacyi publiczney, Kommissyi będą posłusznemi.

14. Prawo doktorowania i promocyi na różne stopnie w naukach Szkołom głównym Przywileiow służące, i tylko na osoby Religii Panującej pozwolone, na osoby iakiegokolwiek wyznania i Religii, prócz nauk Moralnych, Teologii i prawa Kościelnego rozciągnięte, mieć chcemy.

15. Do Rektorstw i Katedr, oraz równych tym obowiązkom w Szkołach głównych, tudzież do przełożeństw po wszystkich Szkołach od Kommissyi Edukacyjney Patenta dawane być mają, do kresu w Ordynacyi przez Kommissyą opisać się mianey.

16. Wizyty ordynaryjne i extra-ordynaryjne do Szkoł głównych z grona swojego, a do Woiewodz-

kich, Parafialnych, i iakiegokolwiek nazwiska i wyznania, Kommissya Edukacyina wysyłać będzie podług swego urzãdzenia.

17. Zapobiegaiąc wszelkim nieprzyzwoitościom, z łatwego młodzi bez należytych świadectw przyimowania do posług Kancellaryi i róznych funkcyi, przy Magistraturach, Juryzdykcyach, i Subseliach, oraz chcąc pomnożyć pobudki do cnotliwego sprawowania sie i nabywania nauk użytecznych, a pragnąc, aby pierwszy wstęp do uslug Oyczyzny zapewniał dla iey godnych z obyczaiow i oświecenia Officyalistow, i Urzédnikow, stano wiemy: aby do rzeczonych mieysc żaden bez należytego o dobrych obyczaiach i nauce zaświadczenia, przyimowanym nie był, i przeto ten, który publiczną w Kraiach Rzpltey brał edukacyą, zaświadcze-

czenie, albo od Kommissyi Edukacyney, albo od Szkolney zwierzchności okazać powinien, który zaś prywatną miał w domu edukacyą, od Kommissyi Porządkowey za wezwaniem do wspólnego podpisu przełożonego Szkół naybliższych, którzy potrzebną w tey mierze wiadomość zasięgną, podpisane zaś świadczenie przynosić powinien, a te atestata w Aktach przyimującej Magistratury, w ciągnione być mają.

18. Zgromadzenia Zakonne, Szkoły publiczne uczące, lub prywatne nauki Edukacyi utrzymujące, oboiey płci, dla dzieci także płci oboygą, pod rozrządzeniem Kommissyi, co do nauk, oddaemy, i do posłuszeństwa co się tycze tylko nauk, Kommissyą obowiązujemy. Wszystkie Zakony i Klasztory, iako obowiązane z ustaw swoich do

oświecenia i nauczania ludu, tak będą odtąd obowiązane przyjąć instytucyę Kommissyi Edukacyney, do nauczania pospolstwa i ludu wieyjskiego, czytania, pisania, i początkowych nauk Moralnych, stosownie do potrzeby tegoż ludu, i takowe nauki do pewnego stopnia dla nich opisze, i stosowne do tego książki przesyłać będzie, zniósłszy się o to wszystko *cum loci ordinariis*, z któremi concordata nie odwłócznie pokonać ma Kommissya.

19. Prócz Edukacyi Moralney i Instrukcyi, należy mieć bacność i na Edukacyą Fizyczną, któraby układała młodego człowieka do Rycerskich dzieł, i zręcznego obrótu, do czego służyć ma naywięcey musztra, i inne ćwiczenie, zręczność i siłę dające: przeto Kommissya Edukacyina zaleci te ćwiczenie wszystkim Szkołom, i obmyśli wykonania ich sposob.

20. Wszystkie summy Funduszu Edukacyjnego na Dobrach zapisane, i lokowane, jako długi ewikcyonalne naypierwsze, żadney straty i umniejszenia, nigdy ponieść niemożące, opłatę procentu od summ wszelkich, tudzież z Dóbr Poiezuickich na Possefsyą Emfiteutyczną na mocy Prawa 1775. i 1776. na cztery i pół procentu rozdanych, odtąd po pięć od sta *nulla attempta calamitate* determinuiemy; wzajemnie rzeczonym Possefsorom Dóbr Poiezuickich pozwalamy z nich podnosić kapitały i Kommissyi Edukacyjney odbierać, i na innych dobrach lokować; a dla ocalenia Funduszu Edukacyi, summy po części na zawodnych lokacyach umieszczone, tudzież iż zapisane ewikcye przez odpadnienie teraz krajów, a z niemi Dóbr, oderwane tudzież iż przez nabycie Dóbr za kapitały pomnożyć się może fundusz dla Edukacyi Kraiowej: Kommissya Edukacyi zbierze takowe sum-

my, i Tabelę onych Radzie poda, za którey deczyzą kapitały podniesione, obróci i przeniesie na kupno Dóbr, które potym Szlachcie *per Emphiteusim*, albo na długletnie arędy w całkowitey intracie, przez Licytacyą z warunkami z Prawa przepisanimi rozdawać będzie.

21mo. Summy z Dóbr zdjęte, w każdej *respective* Prowincyi, z ką podniesione zostały, ulokowane być mają. Ktokolwiek posiadający dobra Edukacyjne, ewikcyą za siebie podał na dobrach, które teraz w kordon odpadły, dla ubezpieczenia funduszu Edukacyjnego, Kommissya Edukacyjna takowe ewikcyę przeryzy, oraz dziedzicom wszystkim dyplomatycznym zaleci, ażeby natomiast ewikcyą na dobrach w Polszcze będących, okazali. Pozwolono także mieć będą ewiktorowie w Polszcze dobra mający, którzy za Possessorów dóbr uprzywileiowanych w Kordon odpadłych ewikcyę ręczyli,

reklamować takowe ewikcye: nie wprzód iednak, aż retenta z dóbr zaległe, do Skarbu Edukacyi opłacone zoftaną.

22do. Zalecamy Kommiffsyi Edukacyiney, ażeby wszelkie dobra, summy i inne fundusze Szkoły Główney Akademii Krakowskiey, iey Koloniów, Burs, Borkarń, w taki sposob urządziła, iaki uzna niezawodny w dochodach, a nayłatwiejszy w adminiftrowaniu, i przecinający wszelkie odrywania się od istotnych obowiązków pracy około edukacyi i inftrukcyi Narodowey, z których dochód, iak z innych dóbr edukacyinych, przez delatę odbierany bydź ma: zoftawi iednak iedną wioskę pod Krakowem leżącą Łobzów, do wielkorządów Krakowskich należącą, przez nas Króla, do życia naszego *Universitati Cracoviensi* oddaną, odtąd na zawsze Szkole Główney inkorporuiemy, podług dyploma od Nas Króla wydać się mające-

go. Dla Szkoły także Główney Wileńskiej, wieś zwana Wierzby, lub inna około Wilna wakująca Królewszczyzna, Pięć tysięcy Zł: roczny intraty nieprzenosząca, ma być przeznaczona, i dyplomatem od Nas Króla wydanym, wiecznemi czasy na edukacyą inkorporowana. Takimi Wioskami same Szkoły główne, *immediate* mają zarządzać, a to dla czynienia różnych doświadczeń, rolniczych, ogrodowych, i innych Fizycznych, ku rozszerzeniu wiadomości i użytków ludzkich, z obowiązkiem oddania rachunku przed Kommissyą Edukacyiną: inne wszelkie dochody do Kasz Szkół Głównych dotąd wchodzące, do dyspozycyi Szkół Głównych należeć odtąd nie będą mogły, tyko podług Tabelli ukazującej potrzebę wydatkow, przez Kommissyą approbowaney i podpisaney; co się ma rozumieć nawet o dochodach z dóbr, i wszelkich funduszów osobnych Szkoły Główney

Krakowskiej, iey własnych, tudzież z innych iakichkolwiek funduszów, któreby Szkoły Główne w czasie pozyskały: te wszystkie, Komisya Edukacyina, w masę dochodów Edukacyi zbierze: a to, co było zdawna funduszem Akademiów, nie na inny cel, iak tylko na opatrzenie w Akademii nauk, obracać będzie: ze wszelkich zaś dochodów, i wydatków ściśle rachować się co rok, przed Kommissyą Edukacyiną: też Szkoły Główne obiedwie, będą obowiązane.

23tio. Fundacyą pobożną Ur: Jana Lipnickiego Prawem Seymu 1647. potwierdzoną, i chwalebny iey zamiar na zastąpienie ubogich rolników w podatku, do swego przeznaczenia zwracamy, i prawem niniejszym potwierdzamy. Prawo zaś, i Sancita 1775. Roku Fundusz ten dla prywatnych osób odwracające, zupełnie znosiemy i uchylamy. Procent od

summy do Kasy Edukacyjney składany będzie, i sposobem podatku Skarbowego przez delatę exekwowanym. A Rada przepisze sposób dopełnienia zamiaru pobożnego Fundatora, lub też dla ubogich poddanych na lepszy ich pożytek, procent od takowego funduszu *salvo calculo* urządzi, i kapitał na pewnych dobrach umieści, lub do pierwszego źródła powróci.

Fundacją także Bidzińskich, w Roku 1699. Seymem approbowaną, pod dozór Kommissyi Edukacyjney oddaemy: i ażeby kapitał sto tysięcy Zł: Polskich, na pewney lokacyi był ubeśpieczony, Kommissya Edukacyi doglądać będzie obowiązana; a procent od takowego kapitału, dopełniając myśl pobożną Fundatora, Rada Nieustająca na opatrzenie szpitalów *salvo calculo* przed Seymem, obracać, i rozrządzać będzie.

24to. Administracją dochodów z

funduszu po Jezuickiego, i Akademiów prosto do kasy Edukacyjney wchodzących, i z innych, któreby się napotym do teyże kasy przyłączyły, tak urządzi, ażeby wpływ był takowy, dogodny Obywatelom opłacaiącym należytość funduszową: a skład pieniędzy bezpieczny.

23to. Z powodu zmniejszonego znacznie funduszu Edukacyjnego, Kommissya Edukacyi, nieoglądając się na przeszłość, uczyni układ ogólny pensyów, i wydatków, tak na Kommissyą Edukacyjną, Oficjalistów iey, i Subalternów, iakoteż względem Katedr Akademickich, i pensyi Profesorów aktualnie pracujących, wezmie oraz także środki, iakie ku potrzebie nauk, a pożytkowi dla kraju z oszczędnością najdogodnieysze uważać będzie.

26to. W Akademiach obydwóch, założy Katedrę *Artis Veterinariae*, czyli sztuki leczenia bydła, na którą przeznaczy pewną corocznie sum-

mę *sa'vo calculo*, tudzież dla nauczycielow Metallorologii, Mineralogii, i Chirii na podróże po kraiu Professorów, dla doświadczenia wód, Kruszców, Soli, i t.d. a pożyteczne ich postrzeżenia ku pożytkowi roztrzasać, i Radzie Nieustającej podawać będzie.

27mo. Taż Kommissya Edukacyjna założy w Mieście Stołecznym Warszawie, Szkołę pryncypalną handlu, na wzór szkół Zagranicznych, zdatnych i doskonałych w tey nauce, z Zagranicy Professorów sprowadzi, miejsce nauk, xiąg, i opatrzenie takowych nauk kursu oznaczy, i wspólnie z Radą Nieustającą, stosowne do takowych nauk przepisy ułoży.

28vo. Gdy oprócz nauki Prawa, uftanowionej przy Szkołach Głównych, byłoby z użyciem powszechniejszym, aby Katedra Prawa Natury politycznego i powszechnego, utworzona była w Lublinie, miejscu, gdzie Młódź ma sposo-

бноść praktyki tegoż Prawa, aby tamże i w Teoryi onego była wydoskonalona; przetoż jeżeli fundusz Edukacyiny okaże się wystarczającym, zalecamy Kommissyi Edukacyiney kurs lekcyi publicznych Prawa, tamże otworzyć, dla wszystkich w liczbie Palestry osób znajdujących się, i do niey przychodzących, tudzież wszelkich osób naukę praw posiadać chcących: takowy kurs nauki Prawa, w godziny od sessyi sądowych wolne, przepisany być ma. A wszyscy co do takowych nauk, ulegać będą instytucyi Kommiss: Edukac: przez Radę potwierdzoney. Wszyscy zaś doskonalący się w nauce Prawa po odbytych kursie, brać będą zaświadczenia od Kommissyi Edukacyiney, które mając, pierwszemi będą we wszystkich Dykasteriach w rządzie Palestry, a do osiągnięcia funkcyow i Urzędów Sędziowskich, połowę tylko potrzebować będą czasu, iak

inni powszechnie Obywatele mają go do tychże Urzędów, i Funkcyów Deputackich zamierzony. Po upływie zaś odtąd lat 4ch ci tylko w liczbie Palestry Trybunału, i naywyższych Magistratur znaydować się mogą, którzyby zaświadczenia o wiadomości Prawa pospolitego od Kommissyi Edukacyney okazali. Toż samo, do Akademii Wileńskiej, i Trybunału Litewskiego, ma być stosowano.

2970. Gdy nauka Wiary, ważniejszym jest Artykułem dla kraiu, i oświecenia w nim ludu, przeto Kommissya Edukacyina starać się będzie o utrzymanie Katedr Teologicznych, i względem tych opatrzenia i kosztu Nauczycielów, oraz obmyślenia funduszu na nich, odtąd z dochodów Edukacyinych, iako niedostarczających, podjętemi być niemogące, z gorliwemi Pastorzami dzisieyszemi, a mianowicie Dyecezyi Krakowskiej i Wileńskiej,

iak

jak nayrychley ułoży się; sposób i dozor takowych nauk ku pożytkowi powszechnemu wspólnie opiszę, i pod approbatę Rady Nieustającej poda.

30mo. Corocznie Kommissya Tabele percepty i expensy, oraz dokładny raport o naukach, Nauczycielach i Uczniach Radzie Nieustającej oddawać będzie. Cokolwiekby nadto było pozostałości z oszczędzenia wydatkow, to Kommissya wreszcie obróci, na pomnożenie Konwiktow ubogich Studentow po Woiwództwach, które tak Kommissya ustanowi, ażeby Młódź Szlachecka tylko prawdziwie uboga, mogła mieć swoje utrzymanie i edukacyą, a Konwikta żeby Kommissya po mieyscach tańszych lokowała przy szkołach Wdzkich. Z ubogich zaś uczniow osoby zdatnieysze, posyłane będą na wyższe nauki do Konwiktow przy Akademii będących.

31mo. Szkołę Parafialną S. Beno-

C

na w mieście Warszawie z opatrywsaniem wikt i odzieży, sierot, ubogich dzieci rozmaitego stanu, dotąd z jałmużn po więkŝszej części przykłaŝnie i chwalebnie utrzymywaną, pod opiekę Kommissyi Edukacyney oddaemy; i z funduszu edukacyi po 1,200. złł: dotąd przekłaŝdaną kwotę niedostarczającą do 4,000. złł: Pol: na ten pobożny i użyteczny zamiar przeznaczamy.

52do. Fundacye miaŝt na edukacyą Kommissya przeyrzy, rozrządzi, ŝtoŝownie do stanu i wieku dzisieyŝzego, w Bursach, Borkarniach Akademii Krakowskiej, i indziej znaydujących się, myśl Fundatorow ile moŝności do skutku przywiedzie, i ieŝeli fundusze te na ubogie dzieci stanu Mieyskiego są przeznaczone, uczniow Mieyskich ubogich w proporcya na tychże funduszach mieŝcić będzie, zrzeczenie się miasta Wilna *Jurium Patronatus* i innych miaŝt na rzecz

Akademiï, celem pomnożenia edukacyi ludu Mieyskiego, i wszelkie inne składki, Kommissyja Edukacyina przeyrzy, i cokolwiek z dobrem powszechnym, i pożytkiem kraiu zgodnym być znajdzie, mieć będzie władzę to na zawsze ułożyć i postanowić, za approbatą Rady Nieuftaiącey.

35tio. Kommissyja Edukacyina w ordynacyi swoiey wymierzy dla osób w posługach edukacyi pracujących, czas do Emerytury, przeyrzy Listę Emerytow, tęż rozklasyfikuje, ex - Jezuitow Duchownych tylko, podług Prawa 1775. do pensyi po-Jezuickiey emerytalney prawo mairących, a do Kollegiow kordonami nieoderwanych przywiązanych, przy pensyach emerytalnych zachowa tych tylko, którzy innych funduszow, lub beneficyw Kościelnych nieposiadaia, ani pensyow, lub izkiego innego sposobu do życia niemaią.

34to. Weyrzy także Kommissya Edukacyina w fundusze na edukacyą poświęcone, a to dla zainformowania się o konieczney tego potrzebie, mieć chcąc, aby wszystkie zgromadzenia *ex Instituto* uczyć powinny, osobne swoje fundusze mające, żaby one przed Kommissyą okazały, a nowemi wydatkami dla funduszu edukacyjnego i tak uszczuplonego, niestawiały się ciężarem.

35to. Kommissya Edukacyina wyciągnie i ułoży Tabellę dochodów Akademii Krakowskiej właściwych, ich użycie i wydatki na potrzebę tego zgromadzenia urządzi, i na ten koniec Kommissyą od siebie zeszle na miejsce.

36to. Funduszow Duchownych na erekcyą i opłatę Katedr Akademii Krakowskiej inkorporowanych i nadanych takie Kommissya urządzenie i umiarkowanie dla stanu Duchownego uczyni, i Nam Królowi w Radzie do approbaty poda, iżby

iedne były nadgroda, i zastępowały pensye Prefessorów Duchownych aktualnie uczących, drugie wyflużonych, czyli emerytow w teyże Szkole Główney. W tym celu wżysztkich takowych beneficyow *jus Patronatus*, które dotąd Akademia Krakowska miała, na Kommissyą Edukacyiną przeniesione mieć na zawsze chcemy.

37mo. Kapitały drobne, i summy na Dobrach różnych zapisane, do Akademii Krakowskiej należące, w jedną masę zebrać, na kupno Dóbr, na dochód teyże Akademii zamienić, Kommissyi Edukacyiney zalecamy: tudzież kamienice, place, grunta i ogrody teyże Akademii własne od ich potrzeby zbywające, na ten sam koniec przedane i obrócone mieć chcemy.

38vo. Wszytkie budynki, Biblioteka Rzpłtey Załuskich, inne Biblioteki pod rządem Kommissyi zostawione, Collegia i Domy na za-

mieszkania Professorow , i osób w Akademjach i Szkołach pracujących, wszystkie Burse i mieszkania ubogich studentow, od kwaterek wojskowego , i wszelkich nań składek i opłat, od zakładow Magazynowych dla wojska, i od wszelkiego obcego ich przeznaczenia użycia, wymuiemy i uwalniamy: Domy edukacyi poświęcone, też same bezpieczeństwo, co miejsca sądowe mieć będą.

39no. Wolno będzie każdemu fundusze nowe na dobro nauk i instytucyi krajowej czynić, które od Kommissyi Edukacyiney przyjęte, i przez Radę Nieustającą potwierdzone, innego prawa na ich bezpieczeństwo potrzebować nie będą, ale wieczyście należeć mają do opieki Prawa i Rządu, równey innym funduszom edukacyinym, a w ich dozorze, użyciu i szafunku, wola Fundatorów ma być wiernie w naypóźniejszych czasach dopełniona.

40mo. W żadnym przypadku Kaduki na majątki osób stanu Nauczycielskiego wydawane być nie mogą, a wszelki majątek po osobach tego powołania zmarłych bez Testamentu i bez Sukcesorow, stając się fundusz m. edukacyinym do opieki Kommissyi należącym, i przywiązany temu zgromadzeniu, w którym osoba zmarła Imię Fundatora nosić mająca, najdłużej pracowała, a temu zgromadzeniu na upewnienie takowego funduszu na zawsze; My Król Dyploma Nasze bez opłaty stempla i kancelaryi, wydać przyrzekamy, i pod rozrządzenie Kommissyi Edukacyiney oddajemy.

*Biblioteka Rzeczypospolitey Łą-
tuskiej zwana.*

Bibliotekę Rzpltey Łątuskiej zwaną, Prawem R. 1775. pod rząd i opiekę Kommissyi Edukacyi odda-

ną, pod dozorem, rządem, i staraniem teyże Kommissyi Edukacyi zostawujemy. A że szczególniejsze prace w dozorze takiej wagi oddzielney potrzebuia strazy i pilności, z tych więc względów ustanowienie osobnego Kuratora nad tąż Biblioteką, za nieodbitą uznaiemy potrzebę, a chcąc za tak kosztowny dar dla Rzpltey uczyniony, Dowskiemu Zaluskich ukazać wdzięczność, stanowimy, żeby zawsze ieden z Imienia tegoż był uprzywilejowanym od Królów Polskich Kuratorem, tę posługę dla dobra publicznego odbywać ofiarującym się, a jako całą Bibliotekę pod dozór zwierzchni Kommissyi Edukacyiney oddaiemy, tak zalecamy teyże Kommissyi, aby ta dla tegoż Kuratora obowiązki przepisała, które on i wiernie pełnić, i ściśle z czyności swoich rachunek pod tąż Kommissyą zdawać winien będzie. Dla powiększenia zaś Bibliotek publi-

cznych, zalecamy, aby Drukarnie wszystkie drukujące nowe Dzieła w Koronie, każdego Dzieła po dwa exemplarze do Biblioteki Rzpltey Załuskich w Warszawie, a w Litwie po dwa exemplarze do Biblioteki Szkoły Głównej w Wilnie oddawały. Czego pilny dozór w oddawaniu tych Xiąg Kommissyi Edukacyi zalecamy, a w przypadku przeciwnieństwa, Kommissya Edukacyina z Kommissyą Policyi znofić się będzie.

R O Z D Z I A Ł II.

Władza Sądowa Kommissyi Edukacyiney.

1mo. Kommissya Edukacyina mieć będzie dotąd władzę Sądową *supremæ & ultimæ Instantiæ* do sądenia spraw o fundusz edukacyiny, o zgwałcenie bezpieczeństwa, lub znieważenie osob Kommissyi, Assessorow, Officyalistow, w miejscu i czasie ich Urzędowania, o naruszenie praw

Akademiom i osobom stanu nauczycielskiego służących, tudzież wszystkich spraw osob szkolnych, władzy swojej podległych, od Sądów Szkół Głównych, przez appellacyą do Kommissyi zanieśionych, i oza-
niedbanie obowiązków, tak osob składających szkoły główne, iako i niższych zgromadzeń, niemniej o całość Bibliotek i Xiąg.

zdo. Wszystkie osoby Stanu Nauczycielskiego wraz z uczniami pod Artykułami powyższemi wzmiankowane, iak są obowiązane dopełniać wszelkich ustaw i rozrządzeń Kommissyi, tak należeć będą do Jurysdykcyi opieki, sądow teyże Kommissyi, co do karności obyazaiow, porządku, i swych obowiązkow. — W takowych iednak sprawach wprzód *in prima instantia* przed sądami szkół Głównych mają być sądeni.

ztio. Zadna z wyż rzeczonych osob, i iakiegokolwiek powołania, nie może się wyłamywać pod żadnym

pozorem z pod Juryzdykcyi Kommissyi Edukacyiney, ani od obowiązkow oddalać, póki się nie sprawi z obwinionych postępków świeckich, i nie będzie uwolniona od Kommissyi.

4to. Zadna Juryzdykcyja świecka i Duchowna w rodzajach przestępstw nauczycielskich, rzeczonych osob pociągając do siebie nie będzie mogła: sprawy zaś kryminalne do sądow Ordynaryinych takowym sprawom właściwych, przez Kommissyą Edukacyiną maią być odsyłane.

5to. Osoby patentowane od Kommissyi Edukacyiney do Rektorstw i Katedr, oraz równych tym obowiązkow w szkołach głównych, tudzież patentowane do przełożeństw po wszystkich szkołach, oraz za rezolucyą Kommissyi użyte do funkcyow na Offycyalistow, nie mogą być oddalone od swoich obowiązkow, tylko drogą sądu w Kommissyi edukacyiney.

6to. Osoba nawet nie patentowana w stanie nauczycielskim, oskarżona, ma prawo domagać się sądu, chyba przypadek publicznego zgorzienia wyciągał prędszego zawieszenia teyże osoby od urzędu, do rozeznania sądowego, które w porządku przyzwoitym nieodwłocznie ma nastąpić.

7mo. Sądy szkół głównych będą sądami *Primæ Instantiæ* dla wszystkich osob rządzących, uczących, i uczących się, lub iskiekolwiek poślugi sprawujących w szkołach głównych, i szkołach ich dozorowi poruczonych. Szkoły główne do odlegleyszych szkół z mocą sądenia delegować mogą. Zadna z rzeczonych osob szkolnych w sprawie swojej do sądow Kommissyi udawać się nie może, tylko przez appellacyą od sądow szkół głównych, w tych przypadkach, które ordynacyi będą pozwolone. Gdyby atoli szło o pokrzywdzenie funduszu edukacyjnego

przez osobę szkólną, na ten czas sprawa prosto do sądów Kommissyi należeć będzie.

Suo. Jak Kommissya bez sądu nie może nikomu naruszać danych patentow i zaręczeń w ustawach opisanyh, tak nikt bez wiedzy teyże od obowiązkow Edukacyinych oddać się nie może, niedopełniwszy ich do kresu sobie zamierzonego pod odpowiedzialnością w sądach Kommissyi Edukacyiney, podług stopniow przepisanych

gno. Assessorowie, Officyaliści, Subalterni, i inni na posługach Kommissyi Edukacyiney będący, co do obowiązkow tylko funkcyi ich, to jest: *ex re male gesti Officii* do sądow Kommissyi Edukacyiney należeć będą.

Lomo. Władzę sądowniczą *Ultimæ Instantiæ* w dawnych przywileiach oznaczoną dla szkół głównych, niemniej iakiekolwiek inne zwierzchnictwo wpływ *ad uniuersitates* ma-

iące, na Kommissyą Edukacyjną z całą iey obfzernością przenosiemy. *Jus Patronatus* do wszelkich Beneficyow szkołom głównym flużące, odtąd do samey tylko Kommissyi Edukacyney należeć przyznaliśmy, ktore ona podług wymiaru Emerytury od siebie ułożonego osobom Duchownym ze stanu nauczycielskiego, bądź w szkołach głównych, bądź po innych zgromadzeniach nauczycielskich Akademickich wyflużonym nadawać będzie.

22mo. Sądy szkół głównych podług ordynacyi, którą Kommissya Edukacyjna przepisze do wszelkich obowiazkow osob, nie zaś do funduszow, ani odmian w układach Edukacyi, i instrukcyi ściągac się mają.

12mo. Wszystkie dochody funduszu Edukacyjnego z dóbr, summ kapitalnych, nudań i zapisow, albo profito do kassy Kommissyi, albo do kassy iakiego zgromadzenia Eduka-

cyinego wpływające, a na terminie przez Possessorów nie wypłacone, windykowane będą, iak podatki publiczne, sposobem dla Kommissyi skarbowey przepisany. Za podaną od kassy delatą dochodu, Kommissya Edukacyina wyda nieodłocznie rekwizycyą do Kommissyi woyskowej, o pomoc i exekucyą woyskową, do sekwestru dóbr funduszowych, lub do extenuacyi dóbr ewikcyjnych, a Kommissya woyskowa za każdą Kommissyi Edukacyiney rekwizycyą, takową pomoc i exekucyą winna będzie dostawić. Co się tycze dóbr Akademii Krakowskiej odtąd pod dozorem Rządu Kommissyi Edukacyiney właściwie oddanych, Kommissya w urządzeniu zachowa Possessorów Arędownych przy ich opisach Kontraktów z Akademią zawartych do ich expiracyi; Possessorow zaś dóbr Akademii w Roku 1784. inkorporowanych tak dyplomatycznych dawniejszych

z nadania samey Kommissyi, iako i tych, co później po odpadnieniu pierwszych Emfiteutów nadania wieczystey posesysyi przez plus Offerencyą uzyskali, i Prawa swoje już komu innemu odstąpili, które im Seymem dzisiejszym, mianowicie nie są uchylone, zachowa przy ich Prawach i nabyciach wieczystey posesysyi na zawsze, lecz winni będą dopełnić te kondycye i warunki, iakie Prawo 1775. i 1776. roku ostrzegło. Inne zaś dobra Akademii, które dotąd jeszcze nikomu Prawem wieczystey posesysyi wypuszczone nie były, chociaż dawnieyszą rezolucyą przeszley Kommissyi Edukacyney, przeznaczone są na Czynsz wieczysty, które sama dotąd Akademia administrowała, już nikomu na dziedzictwo oddane być nie mogą, lecz kontraktami czasowemi, naydłużey na lat 12. kontraktującym z warunkami, iakie Kommissya ułoży, przez Licytacyą wypuszczone być mają. Wszystkie zaległości i intraty z dóbr, i procenta od summ kapitałnych po-Jezuickich Akademiczych, do kassy Kommissyi Edukacyney należące, wszyscy dłużnicy obowiązani będą Prawem niniejszym, ażeby też zaległości odtąd w przeciągu do dnia ostatniego miesiąca Marca 1794. roku, do kassy Kommissyi Edukacyney

cyiney opłacili, oprócz regularney raty trzech-Królowskiej, którą na terminie opłacić będą obowiązani; ktoby w czasie teraz oznaczonym nie uiścił się, i dwie raty z dóbr zaległe zatrzymał, takowe dobra przez plus offerencyą komu innemu oddane, a summy kapitalne podniesione będą, a dezolacya dóbr, i zaległy procent na dobrach ewikcyinych poszukiwane będą.

13to. Sprawy zaś funduszów Edukacyjnych skrzywdzonych, tudzież o niedostateczność, lub niepewność ewikcyi funduszowi edukacyjnemu na dobrach iakich zapisaney, drogą ordynaryiną processu w Sądach Kommissyi Edukacyiney ostatecznie sądzone być maia.

14to. Gdyby possessor dóbr funduszowych przed zastąpieniem drugiey raty tychże dóbr z sekwestru nie uwolnił, od possessyi swoiey odpada. Dezolacya i zaległy procent z dóbr funduszowych na dobrach ewikcyinych poszukiwany być ma.

15to. Gdyby dobrą ewikcyine znalezione były w tradycyi, w czasie zesłaney exekucyi do wybrania długu edukacyinego, possessor dobra w tradycyi trzymaiący, należytość edukacyiną, iako dług skarbu publicznego, a tym samym pierwszy przed innemi długami, za dziedzic-

D

ca zastąpi, i wlewek na też sobie uftą-
pioną summę z strony fundufzu edukacyi-
nego otrzyma, od czego poffeffor trady-
cyiny wzbraniać ~~się~~ nie może, pod od-
powiedzią w sądach Kommissyi.

16to Wszelka ewokacya w sprawach na-
leżących do Kommissyi Edukacyiney, lub
Szkół Głównych przez kogożkolwiek czy-
niona, ma być na powrót do tychże są-
dów zwrócona, pod rygorem kar za ewo-
kacyą oznaczonych, i w sądach Kommiss-
fyi Edukacyiney-pofzukiwać się mających.

17mo. Do wszelkich dekretów *execu-
tionis* Kommissyi Edukacyiney, iako też
do dekretów Szkół Głównych nie appel-
lowanych, lub od appellacyi wyłączonych,
Brachium militare zapewniamy, i wszel-
kie Juryzdykcyę Ziemskie, rekwirowane
na piśmie od Rekt rów, z przeftaniem
dekretu, pomoc woyskową wyznaczać bę-
dą.

18vo. Kommissya dawną Ordynacyą są-
dów swoich, w czymby ta potrzebowała
odmiany i d datku, poprawi, tudzież Or-
dynacyą sądów Szkół Głównych stosownie
do Praw onychże ułoży, i obydwie Nam
Królowi w Radzie do approbacyi i pod-
pisu poda.

19no. Akta Kommissyi Edukacyiney
Rządowe, Ekonomiczne, i Sądowe, po-

wagę i wiarę we wszystkich Sądach i Magistraturach mieć powinny. Akta także rządowe Szkół Głównych, jako Akta publiczne we wszystkich z Sądami i Aktami *primarum Instanciarum* w Koronie i Litwie porównywamy.

Porządek postępowania Komisji.

1mo. Sessye Komisji Edukacyjney składane będą w mieście rezydencyi Naszey Królewskiej, dzielić się będą na sessye *Ekonomiczne* w materyach Instrukcyi publiczney i funduszu, i na sessye *Sądowe*. Komplet na sessyach Ekonomicznych składać się będzie najmniey z trzech, komplet zaś sessyi sądowych najmniey z pięciu Kommissarzy.

2do. Wszystkie Rezolucye i Dekreta, gdzieby jednomyślność nie zachodziła, stanowiące będą większością zdań, przez vota sekretne, w przypadku *Paritatis*, Prezydujący przydaną kreską równość zdań rozwiąże. Wolno jest każdemu Kommissarzowi rozpis swóy w Protokule zapisać, te iednak rozpisy tamować nie będą mogły decyzyi większością wotów zapadłych.

3tio. Komisya ułoży sobie porządek sessyi Ekonomicznych, tak, aby w każdym czasie potrzebna do kompletu liczba

Kommissarzy znajdowała się, i sefsya za obwieszczeniem Prezesa, lub w jego nieprzytomności pierwszego z porządku Kommissarza złożona być mogła, i aby żadna materya decyzji potrzebująca spóźnienia nie cierpiała, każdy Kommissarz, w przypadkach, które nagłemi osądzi, żądać może złożenia sefsyi.

4to. Chcąc dzielić prace i starania mężów około dobra edukacyi pracujących, My Król ile razy Nam się podobać będzie na sefsjach Ekonomicznych i Rządowych Kommissyi, znajdować się będziemy.

5to. Wszystkie Raporta, Memoryały, Reprezentacye, i Opinie Szkół Głównych do Kommissyi podawane, w porządku przez Sekretarza Ekonomicznego utrzymywane, i w Protokule notowane być mają. — Extrakty wszelkich Reżolucyi Ekonomicznych z pieczęcią Kommissyi i podpisem Sekretarza Ekonomicznego; Extrakty zaś wszelkich dekretów i pism sądowych, z pieczęcią Kommissyi i podpisem Pisarza sądowego wychodzić mają.

6to. Pieczęć Kommissyi Edukacyi Narodowej będzie, Orzeł z Pogonią, a w środku herb Nas Króla, z napisem w około *Collegium Praefectorum Publicae Institutioni.*

Obowiązki Kommissyi względem Seymu.

1. Kommissya na każdym Seymie Ordynarynym wydrukować każe Tabellę całego przychodu do kasy swoiey wpływionego ze wszelkimi szczegółami, i remanentami, a mianowicie Szkół Głównych, z których każdy kwitami usprawiedliwiony być powinien, oraz Tabellę wydatku, i tę przed Deputacją od Seymu wyznaczoną usprawiedliwi.

2. Zda sprawę przed Deputacją ze wszystkich swoich czynów i rezolucyi, Rapport o stanie Instrukcyi krajowey uczyni, i o skutku edukacyi uwiadomi.

3. Wszystkie osoby i zgromadzenia władzy Kommissyi podległe, zażalenia swoje przeciwko Kommissyi podawać mogą do Deputacyi Seymowey, a ta w Relacyi swoiey takowe zażalenia wydrukować, i wyłożyć powinna Seymowi.

4. Gdy czyny Kommissyi będą zgodne z Prawem, Seym da iey kwit, z oznaczeniem Remanentu funduszowego.

5. Rozpisy w czynach nagannych Kommissyi, usprawiedliwiać będą Kommissarzy, którzy się w tych czynach rozpisali.

Stosunek Komisysy z Radą, i z Magistraturami Rządowemi.

1. Kommissya Edukacyina winna Nam Królowi w Radzie każdego Roku Rapport dawać o wszelkich czynach swoich, o stanie Instrukcyi krajowey i iey postępku, o Osobach szczególniey przez swe prace, i talenta zaleconych: na wszelkie nasze zapytania odpowiadać na piśmie: wszelkie konferencye z osobami od nas w Radzie wyznaczonemi odbywać: niedopuszczać się żadney odmiany w porządku układzie Szkół, bez poprzedzającej Naszey Rezolucyi i zezwolenia: Projekta na Seym w materyach Instrukcyi Publiczney, lub funduszu Edukacyjnego od siebie przygotowane, Nam wprzód udzielać i przekładać.

2. Niewdaiąc się do obiektu innych Magistratur, Kommissya żądać może od nich konferencyi i zniefienia się wspólnego; i wzajemnie inne Magistratury, nie mieszaiąc się do interesów Edukacyjnych, żądać mogą konferencyi, i porozumienia się od Kommissyi Edukacyjney. Propozycya o to z podpisem Prezyduiącego podana, odmówiona byź niemoże. Układy wypadaiące z takowego porozumienia się w Protokółach stron obydwóch zapisane, i Nam Królowi do Departamentu

Edukacyi w Radzie Narodowej doniesione być mają. W przypadku niemożności porozumienia się, Kommissya Edukacyina do Nas Króla w Radzie udać się powinna po rozwiązanie toczącego się sporu, lub wątpliwości.

3. Kommissye Porządkowe niewdaiąc się w żadne materye władzy Kommissyi Edukacyiney powierzone, donosić iey tylko powinny o wszelkich funduszach na Edukacyą, pod jakimkolwiek nazwiskiem przeznaczonych, ukrytych, lub zaniedbanych, donosić także (jeśli takowe mieć będą od Kommissyi zalecenia) czyli Urządzenia Kommissyi po Szkołach Głównych i Woiewódzkich są dopełnione, równie iako i wszelkie zlecenia od Kommissyi Edukacyiney do siebie przyflane dopełniać.

XVIII. 1. 256

1848 - 1849

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten signature or mark.

F

XVIII.1.256